

נושאים מרכזיים

1. **האלימות הישראלית - פלסטינית** גברה בתחילת נובמבר, כשצה"ל פתח במבצע קרקעי גדול בכית חאנון שבצפון רצועת עזה. המבצע הסתיים עם מספר גבוה של נפגעים בקרב אזרחים, כולל נשים וילדים והסב נזקים כבדים לרכוש פרטי כמו גם לתשתיות. ב-26 בנובמבר, בעיקבות חמישה חודשי פעולות איבה, הוכרז על הפסקת אש וקריאה לשים קץ לכל פעולות צה"ל ברצועת עזה ולירי רקטות קסאם פלסטיניות לתוך שטח ישראל. הפסקת האש השבירה החזיקה מעמד גם בסוף חודש נובמבר, למרות שנורו 10 רקטות קסאם פלסטיניות לשטח ישראל.

2. האלימות השפיעה גם על עונת **מסיק הזיתים**. על עונת המסיק הפוריה באופן יוצא מן הכלל העיבו מספר תקריות בהן נמנעה גישה של מוסקים פלסטינים לאדמתם בקרבת התנחלויות בגדה המערבית, התקפות של מתנחלים על חקלאים פלסטינים ועל רכושם, עיכובים ושוללת מעבר בשערים שבגדר מחקלאים פלסטינים שאדמתם נמצאת ב"אזורים הסגורים" בין הגדר לבין הקו הירוק. מסיק הזיתים בדרום הגדה המערבית הושפע מהבצורת הממושכת הפוקדת את האיזור כמו גם מהגבלות הגישה שהוטלו על החקלאים הפלסטינים ואשר מנעו מהם להגיע למטעים ולטפל בעצים. כתוצאה מכך היבולים באיזור זה היו דלים. ההכנסה הכוללת ממסיק 2006 צפויה להגיע לכ-124 מיליון דולר (בהשוואה ל-30 מיליון דולר ב-2005) ותתרום לכלכלתם של כ-100,000 משפחות פלסטיניות.

3. ב-7 בנובמבר הושג הסכם בין משרד **החינוך והחינוך הגבוה** הפלסטיני לבין עובדיו שהביא לפתיחת כל בתי הספר הממשלתיים ב-11 בנובמבר. בתי הספר היו סגורים בתוקף שביתת עובדים שנמשכה למעלה מחודשיים עקב אי תשלום משכורות העובדים. ההסכם הבטיח תשלום מיידי בגובה 1,000 ש"ח לכל עובד, ויתרת המשכורות ישולמו בסוף החודש. ב-21 בנובמבר ביקש משרד החינוך הפלסטיני מ-18 המנהלות שתחת אחריותו לא למנוע מילדים להשתתף בלימודים בבתי הספר גם אם הוריהם לא עומדים בתשלום שכר הלימוד. למרות ההתקדמות החיובית שנרשמה בתחום החינוך, נותר **המשבר המוסדי** הפוקד את הרשות במרכז תשומת הלב. משרדי הרשות פועלים ברמה מינימלית והשרותים הניתנים על ידם מוגבלים ביותר. מאז ה-30 בנובמבר, מתפקדת הרשות באמצעות תקציב העומד על 34.3% מהכנסותיה בשנת 2005:

סה"כ 2006		2006				תקציב הרשות הפלסטינית ב - 2005 (במיליוני דולר (USD)		
		רבי 4 עד 11.30	רבעון 2 + 3	רבעון 2+1	רבעון 1	%	דולר אמי	מקור ההכנסה
2005 %	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	%	דולר אמי	מקור ההכנסה
8	68.7	0	0	0	68.7	42.4	814.3	תקבולי מע"מ ומיסים שניגבו ע"י ממשלת ישראל
41	162.6	0	0	162.6	0	20.5	394.29	הכנסות פנימיות
76	265.5	0	265.5	0	0	18.2	348.5	מימון חיצוני לתמיכה בתקציב
0	0	-	0	0	0	18.9	362.91	מקורות אחרים כולל השקעות פלסטיניות ורחחים מקרנות
-	43.8	43.8	-	0	0	-	-	חלון 1 של ה-TIM - המנגנון הבילאומי הזמני - 1/ESSP
-	11.8	11.8	-	0	0	-	-	חלון 2 של ה-TIM מיוני 2006
-	108.12	108.12	-	0	0	-	-	חלון 3 של ה-TIM מיוני 2006
34	660.52	163.72	265.5	162.6	68.7	100	1920	סה"כ

המצב ההומניטרי בגדה המערבית ובעזה התדרדר במהירות במהלך 2006, כתוצאה מהמשבר הכלכלי של הרשות הפלסטינית שהתרחש בעקבות ניצחון חמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית שהתקיימו בחודש ינואר, ובעקבות החמרת הגבלות הביטחון והגישה שמטילה ישראל.

ההתדרדרות במצב הובילה את סוכנויות האו"ם ושורה של ארגונים בינלאומיים המשתתפים ב"מגבת החירום 2006" להפיק דו"ח חודשי המנטר אחר ההתפתחויות באמצעות מספר מדדים הומניטריים במגזרים הבאים: בריאות, הגנה על ילדים, תמיכה פסיכו-סוציאלית, חינוך, אבטחת מזון, חקלאות, מים וסניטציה, יצירת מקומות עבודה וסיוע במזון.

דו"ח זה עושה שימוש בשילוב של מדדים הומניטריים כמותיים ותצפיות שדה מאומתות. שתי שיטות אלה לאיסוף נתונים עשויות לספק השקפות שונות על המצב. המדדים ההומניטריים חושפים שינויים ארוכי טווח ומגמות המשתנות מדי חודש, תצפיות השדה מצביעות על סימני התשה ומצוקה מוקדמים שעשויים להעיד על שינויים כלליים בעתיד.

תחת אמנת גינבה הרביעית, ישראל, בתור המעצמה הכובשת, נושאת באחריות לרווחתם של התושבים הפלסטינים. בשנים האחרונות תורמים מהקהילה הבינלאומית והרשות הפלסטינית עצמה נטלו על עצמם תפקיד זה. ממשלת ישראל מחויבת כמו-כן להעביר לרשות את תשלומי מס הערך המוסף ואגרות המכס שהיא גובה בשמה במסגרת פרוטוקול פאריס (1994). מדובר בסכום בגובה 60 מיליון דולר בחודש, המהווה כמחצית מהכנסות הרש"פ. ממשלת ישראל חסמה את העברת הכספים מאז הבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית. תקפותו של פרוטוקול פאריס אושרה מחדש ב-15 בנובמבר 2005 במסגרת הסכם התנועה והגישה (הסכם ה-AMA) שנחתם בין ממשלת ישראל לרש"פ.

סוכנויות האו"ם והארגונים הבינלאומיים שתרמו מידע לדו"ח זה: קרן הילדים של האו"ם UNICEF, תוכנית הפיתוח של האו"ם UNDP, ארגון התרבות, החינוך והמדע של האו"ם UNESCO, ארגון החקלאות והמזון של האו"ם FAO, המשרד לתיאום עניינים הומניטריים של האו"ם OCHA, קרן האוכלוסין של האו"ם UNFPA, סוכנות הסעד והתעסוקה לפליטים פלסטינים UNRWA, משרד המתווך המיוחד מטעם האו"ם לתהליך השלום במזה"ת (UNSCO), ארגון OXFAM, הקבוצה ההידרולוגית הפלסטינית, תוכנית המזון העולמית WFP, ארגון הבריאות העולמי WHO, צוות ה-TIM.

מדדים הומניטריים נבחרים

הגנה על אזרחים וחופש תנועה:

* במהלך חודש נובמבר, 138 פלסטינים נהרגו בשטחים הפלסטינים כתוצאה מהעימות הנמשך מול ישראל, בהשוואה ל-60 הרוגים בחודש אוקטובר. מספר הפצועים הפלסטינים, 491, רשם עלייה חדה בהשוואה לאוקטובר בו היו 180 פצועים. שלושה ישראלים נהרגו ו-30 נפצעו במהלך נובמבר.

* מתוך כלל ההרוגים הפלסטינים בנובמבר, 28 היו ילדים, ובהם 20 שנהרגו במסגרת המבצע הצבאי בבית חאנון. בנוסף, 66 ילדים נפצעו, מתוכם 33 נפצעו בשורת מבצעים צבאיים בבית לחם ובקלקיליה. עד היום, ילדים מהווים 19% מכלל ההרוגים הפלסטינים בעימות מול ישראל בשנת 2006 ו-14% מכלל הפצועים.

* האלימות הפנימית הפלסטינית רשמה ירידה בנובמבר, 15 פלסטינים נהרגו ו-36 נפצעו ברחבי השטחים, בהשוואה ל-32 הרוגים ו-286 פצועים באוקטובר. רוב התקריות האלימות התרחשו ברצועת עזה.

* בחודש נובמבר הוחזקו ועוכבו על ידי ישראל 340 ילדים, בהשוואה ל-348 באוקטובר, ובעוד הממוצע החודשי בשנת 2005 עמד על 300.

* סוחרים ופועלים פלסטינים מרצועת עזה לא הורשו להיכנס לשטח ישראל מאז ה-12 במרץ, בהשוואה ל-280 סוחרים שעברו דרך מעבר ארז במהלך נובמבר. בגדה המערבית, פועלים וסוחרים בעלי אישורי מעבר תקפים לא הורשו להיכנס

לירושלים המזרחית ולישראל במשך שלושה ימים בנובמבר (בהשוואה ל-12 ימים באוקטובר).

* מספר המכשולים הפיזיים המגבילים תנועת פלסטינים בגדה המערבית ירד מ-542 באוקטובר ל-540 בנובמבר, מתוכם 84 מחסומים מאוישים.

* ארגונים בינלאומיים דיווחו על 79 תקריות גישה בנובמבר, שבגינן ירדו לטמיון כ-56 שעות עבודה. מספר התקריות הגבוה ביותר התרחש במחסום המנהרות שליד בית לחם, שם ניגרמו כ-26% מאובדן שעות העבודה בנובמבר.

ביטחון באספקת מזון וחקלאות

* ייבוא מזון וסחורה חקלאית לתוך רצועת עזה גדל בצורה משמעותית באוקטובר, ועמד על 27,047 טון, ובנובמבר 23,576 טון, בהשוואה לחודשים הקודמים. ניתן להסביר זאת בהקלה היחסית של הסגרים ובשיפור בתפקודו של מעבר קרני בנובמבר.

* ייצוא הסחורה החקלאית מעזה גדל גם הוא, עם יותר מ-2,000 טון לייצוא.

* אבקת חלב מתוצרת נידו מצוייה בשווקים בכמות מוגבלת מאוד ומחירי הירקות התייקרו מעט בגלל מחסור עונתי בגידולים אלה.

הערות וניתוח

* ההכנסה הכללית צפויה להגיע לכ-124 מיליון דולר, בהשוואה ל-30 מיליון דולר בלבד אשתקד.

* בעוד שהמסיק בצפון הגדה היה על פי רוב טוב מאוד, הרי שבדרום הגדה הוא הוגדר על ידי החקלאים כבעל תוצאות דלות, וחלק מהחקלאים אפילו לא טרחו למסוק את כמויות הזיתים הקטנות מעציהם. למרות שהבצורת הייתה גורם חשוב לתפוקת הזיתים הקטנה בדרום הגדה, גורם עיקרי מאחורי התפוקה הנמוכה הן הגבלות הגישה החמורות המוטלות על החקלאים הפלסטינים. גיזום, עידור, והשקיה יש לבצע בתזמון מסוים במהלך השנה, והם לא בוצעו בגלל מערכת ההיתרים ומדיניות הסגרים.

אספקת שירותים / רמת תפקודם של בנותי השירות

היעדרות ממקום העבודה והפרעה לנוהלי העבודה

* בגדה המערבית, כל שירותי הרש"פ הושפעו משביתת העובדים, למעט חריג אחד במקרה של משרד החינוך, שם התחדשה העבודה ב-11 בנובמבר.

* הקבינט הפלסטיני והמועצה המחוקקת המשיכו לתפקד ברמה בסיסית ורוטינית והתקבלו אך מעט החלטות עקרוניות או החלטות הנוגעות למדיניות ולרפורמות.

* איכות המים לא נבדקת באורח שיגרתי ושוטף. לא ברור האם יש כמות מספקת של כלור במי השתיה. מפקחי המזון אינם עובדים וקיימת סכנה לכריאות הציבור.

* רשויות המס סגורות ומערכת גביית המיסים לא פועלת, מה שמעמיק עוד יותר את המשבר הפיננסי של הרשות. כמו כן לא מתבצעת הנפקה של תעודות לידה ולא הנפקה או חידוש של תעודות זהות ודרכונים, מה שמגביל עוד יותר את אפשרות התנועה של הפלסטינים.

תשלום משכורות וקצבאות

* סעיף השכר החודשי לעובדי הרשות הפלסטינית נאמד בכ-110 מיליון דולר לחודש ומהווה את הסעיף הגדול ביותר בתקציב הרשות. עד ה-30 באוקטובר 2006 נאמדו חובותיה של הרשות לעובדיה בגין שכר שלא שולם - כ-572 מיליון דולר (מתוך כ-793 מיליון דולר הוצאה למשכורות). בערך 28% מתוך סך הכל השכר המגיע לעובדי הרשות שולם על ידי המנגנון הבינלאומי הזמני (TIM) ועל ידי תרומות ממדינות ערב. 47,000 מקרי הסעד הפלסטינים הרשומים במשרד הסעד והרווחה הפלסטיני (MoSA) קבלו בתקופה זאת רק שלושה תשלומים של קצבאות הסעד המגיעות להם. שני תשלומים בוצעו ע"י הרשות ותשלום אחד ע"י ה-TIM.

* בתגובה למשבר הכלכלי, הבנק העולמי פתח מחדש את תוכנית סיוע החירום שלו ESSP- emergency Services Support Programme - התקציב החצי שנתי של התוכנית עומד על 55.75 מיליון דולר מתוכם 55.3 מיליון יועברו מתוך ההתחייבויות שנתנו שבע מדינות תורמות.⁵ תוכנית זו אמורה לשלם הוצאות שאינן משכורות של משרד הבריאות, משרד החינוך, ומשרד הרווחה, ואת עלויות התפעול בתחום תחזוקתם של מתקני כוח, מים וסניטציה. עזרה כספית תוגש גם לרשויות מוניציפאליות.

ההתקפה הישראלית על צפון רצועת עזה

* המבצע המכונה "ענני סתיו" נמשך בין ה-1 ל-7 בנובמבר, והסתיים במוותם של 82 פלסטינים ובפיצעתם של 260.

* כמעט מחצית מההרוגים היו אזרחים, ובהם מספר גבוה של ילדים (20) ונשים (11). חיילי ישראלי אחד נהרג במהלך המבצע, וחייל נוסף נפצע.

* בכירים בישראל טענו שמטרת המבצע לעצור את ירי רקטות הקסאם מתוצרת מקומית מהאזור לעבר ישראל², ירי שבו נפצעו 41 ישראלים מאז נסיגת ישראל מרצועת עזה בחודש אוגוסט 2005. באותה תקופה (מאוגוסט 2005 ועד אוקטובר 2006) נהרגו 525 פלסטינים ו-1,527 נפצעו במהלך העימות הישראלי-פלסטיני ברצועת עזה.

* ארגון UNDP מדווח שבמהלך מבצע זה נגרם נזק שאומדנו כ-2,372,970 דולר לתשתיות ציבוריות, כגון תשתיות המים, הביוב ומתקני החשמל. הנזק שנגרם למבני ממשל ומבנים השייכים לארגונים בינ"ל נאמד ב-620,490 דולר (חמישה מבנים השייכים לארגונים בינלאומיים, שני בתי ספר, ובית חולים ממשלתי ניזוקו).

מסיק הזיתים

* דווח על מספר תקריות בהן נמנעה גישה של מוסקים פלסטינים לאדמתם בקרבת התנחלויות בגדה המערבית, התקפות של מתנחלים על חקלאים פלסטינים ועל רכושם, עיכובים ושילית מעברם של חקלאים פלסטינים בשערים שבגדר, כאשר אדמתם של אותם חקלאים נמצאת ב"אזורים הסגורים" בין הגדר לבין הקו הירוק.³ התערבות מטעם ארגון OCHA וארגון הצלב האדום הבינ"ל היתה הכרחית בחלק מהמקרים.

* מתוך יותר מ-20 מקרים עליהם דווח, 13 התרחשו בשכם. כ-11 מקרים שהתרחשו בצפון הגדה, נרשמה מעורבותם של מתנחלים שניסו למנוע מהחקלאים את הגישה לאדמותיהם. ארבעה מתוך 11 מקרים אלה קשורים למתנחלים תושבי אלון מורה.

* בנפת חברון, שלושה מתוך שמונה שערים המקובעים בגדר נותרו סגורים, בעוד שהצבת כוח אדם לקויה של צה"ל גרמה לאובדן שעות עבודה יקרות. החקלאים לא הורשו לגשת לכל אדמותיהם באזורים הסמוכים להתנחלויות כמו אדורה, תלם וכני חבר. בנפת בית לחם פרצו עימותים ליד תקוע ובת עין. מספר חקלאים לא יכלו לגשת לאדמותיהם הנמצאות בשטח עליו הכריזה ישראל כשטח מוניציפאלי של ירושלים.

* פלסטינים רבים תלויים למחייתם בעשרת מיליוני עצי הזית הנטועים ברחבי הגדה ובעזה. על פי ההערכות מדובר על כ-69-100 אלף איש, כשליש מהם נשים. עצי הזית נטועים על פני 45 אחוזים מהאדמות החקלאיות.

* מועצת השמן הפלסטינית מעריכה שבשנת 2006 היצור עמד על כ-10,000 טון זיתים ו-32,000 טון של שמן זית בגדה ובעזה, בהשוואה ל-7,000 טון של שמן זית אשתקד.⁴ תפוקה זו תספק את הצריכה המקומית ותותר כמות משמעותית של שמן לייצוא לישראל (5-8 טון לייצוא) ולמדינות ערב (כ-3,000 טון).

בריאות:

* שירותי משרד הבריאות הפלסטיני ממשיכים לתפקד ברצועת עזה. לפי דו"ח עדכני שהוכן באוניברסיטת ביר-זית⁶, שיעור נוכחות הצוות מתקרב לשיעורו לפני השביתה, ובכתי החולים הממשלתיים הוא עומד על יותר מ-90%.

* בגדה המערבית שביתת עובדי משרד הבריאות מורגשת במלואה. העובדים דורשים את תשלום משכורתיהם לפני חזרתם לעבודה. מאז ה-7 בנובמבר כל מחלקות החוץ בגדה סגורות, הבקרה אחרי מחלות כרוניות הופסקה, טיפול לפני ואחרי לידה הופסק, מתן החיסונים הופסק, אספקת תרופות לחולים כרוניים הופסק כמעט לגמרי⁷. התהליכים היחידים שמתבצעים הם ניתוחי חירום קיסריים ולידות במצבי חירום. גם מחלקות החירום נסגרו. אולם, באזורים בהם אין שירותי בריאות חלופיים, כמו ביריחו, עובדי בתי החולים הממשלתיים לא מנעו אספקת שירותי חירום חלקיים כמו טיפול קדם לידה. ארגונים לא ממשלתיים וספקים פרטיים מכסים את עלויות טיפולי המיילדות שאינם מסופקים על-ידי משרד הבריאות הפלסטיני, אך אין ביכולתם לממן את כל השירותים שמשרד הבריאות איננו מספק⁸.

* מלאי התרופות ברצועת עזה במצב לא טוב. המלאי של 176 תרופות, מתוכן 162 תרופות חיוניות, נמצא מתחת לסף המלאי התקני לשלושה חודשים. רק 62 תרופות נמצאות ברשימת התרופות הממומנת על ידי המדינות התורמות ולפיכך צפויות להיות זמינות במחצית חודש ינואר. מתוך 94 הפריטים שאינם כלולים ברשימת החירום הממומנת על ידי המדינות התורמות 24 פריטים כבר אזלו לחלוטין. עד סוף ינואר 63 תרופות יאזלו מן המלאי. בגדה המערבית 87 תרופות חיוניות אזלו ואינן מצויות עוד במלאי.

* ארגון הבריאות העולמי (WHO), ארגון הצלב האדום הבינלאומי (ICRC) ושורה של ארגונים בינלאומיים נוספים מביעים חשש עמוק מהתדרדרות המצב הרפואי בשטחים. בגדה המערבית, שירותי הבריאות הציבוריים מושפעים עמוקות מהשביתה המתמשכת, בעוד המצור על עזה שמטיל צה"ל משפיע לרעה על פרנסת תושבי הרצועה, ועל גישתם לשירותי בריאות ומתקני בריאות. באופן כללי ניתן לומר שהאוכלוסייה הגדלה של העניים בשטחים היא הנפגעת העיקרית מאי תפקודה של מערכת הבריאות הציבורית, במיוחד בגדה, משום שאין ביכולתם לשלם לשירותי בריאות פרטיים או את עלויות התחבורה המתייקרות להגעה למתקני הבריאות.

* ארגון הצלב האדום הבינלאומי⁹ מציין עליה בשיעור התמותה בשני בתי חולים בגדה (2.1% - 3.7% ו-1.3% - 3.6%).

* הארגון הבינלאומי MDM (Medecins du Monde) מדווח בסקר האחרון שביצע ברצועת עזה¹⁰ שמאז תחילת מבצע "גשמי קיץ" של צה"ל, הזמן הממוצע שלוקח לחולה להגיע למתקן רפואי גדל פי ארבעה, מ-20 דקות ל-שעה וחמש עשרה דקות, וזאת בגלל היעדר אמצעי תחבורה, חשש גובר מתנועה, ואילוצים כלכליים.

* לפי ניתוח הנתונים שנאספו בידי מערכת בקרת התזונה של משרד הבריאות הפלסטיני, ארגון הבריאות העולמי מראה כי שיעור תת התזונה החמור לא גדל בשטחים, והוסיף להישמר ברמות קבילות. אולם, מאותו דו"ח עולה כי חלה עליה בשיעור תת התזונה באזור

רפיח, שם הוא עומד על 9.2%, בהשוואה לשאר רצועת עזה שם הוא עומד על 5.32%. בנוסף לכך, שיעור ליקויי המיקרו-נוטריאנטים, הרככת והאנמיה צמחו והגיעו לרמה מדיאנה.

דלק, תשתיות חשמל ומים

* ברצועת עזה הוחלפו שבעת השנאים שנהרסו על-ידי צה"ל בתקיפת תחנת הכוח של עזה ביוני והדבר אפשר לייצור 60 מגה וואט חשמל, בהשוואה ל-140 מגה וואט לפני התקיפה. משרד יו"ר הרשות מעריך כי 215 מגה וואט נחוצים בפועל, 225 בחודשי החורף. חברת החשמל של עזה מחפשת כעת מימון לרכישת חמישה שנאים נוספים ממצרים כדי לספק את ההספק הנחוץ. לפיכך מצב אספקת האנרגיה ברצועת עזה עדיין לקוי, וגנרנטורים למטרות גיבוי עדיין נחוצים כדי להבטיח הזרמה מספקת של חשמל לצרכנים.

* מפעל המים של חוף עזה - (Coastal Municipality Water Utility - CMWU), ממשיך להסתמך על גנרנטורים להפעלת המשאבות בבארות ובמתקני הטיפול בשפכים בין השעות 16:00-22:00 מדי יום, שעות שיא בצריכת החשמל.

* בחודש נובמבר, צוות TIM סיפק 757,282 ליטר דלק ל-220 מתקנים ברצועת עזה, ההסבר לירידה בצריכה נעוץ בחזרתה לפעולה של תחנת הכוח של עזה. מאז ה-6 ביולי, סיפק צוות TIM 3.4 מיליון ליטר דלק בשווי 2,740,455 דולר¹¹.

* לפי הדו"ח האחרון של אוקספאם¹², הטיפול במי השופכין ברצועה אינו תקין וזאת בעקבות שנים של הזנחה והשקעת חסר והדבר מהווה איום סביבתי ובריאותי חמור. איסוף מי השופכין נמצא בשיעור של כ-66.8%, ואילו שיעור הטיפול במי השופכין עומד על 2.7%. לפי הדיווח שהתקבל כמות של כ-20,000 קוב שופכין ביום מוזרמת לים, בעוד 10,000 קוב ביום מוזרם לעמק עזה.

* צוותי השדה של האו"ם מצאו ששדה התעופה הבינלאומי של עזה הושחת לחלוטין לאחר שצה"ל עשה בו שימוש במשך חמישה חודשים.

תנאים סוציו-כלכליים

* ממצאיו העיקריים של דו"ח עדכני שהכין אונר"א¹³ מצביעים על משבר סוציו-כלכלי חמור ומתמשך:

- התמ"ג הפלסטיני ירד בשיעור של כ-9% במחצית הראשונה של 2006, שווה ערך לירידת התמ"ג שנרשמה בין השנים 2000-2005. ירידה זו נגרמת בעיקר מהחלטת ממשלת ישראל לא להעביר לרשות הפלסטינית את כספי המעיי ותקבולי המכס שהיא גובה בשמה.

- המשבר הכלכלי ברשות נובע במידה רבה מאי תשלום משכורות העובדים, גרעון המצטבר לסכום של כ-330 מיליון דולר. מדובר ברבע משוק העבודה הפלסטיני ובאנשים התלויים בעובדים אלה, ובסך הכול הדבר משפיע על רבע מהאוכלוסייה הפלסטינית.

- ההפחתה בהוצאות הרשות על תקציבי רווחה סוציאלית ורכישות מהמגזר הפרטי גורמות לאובדן הכנסות נוסף בשיעור של כ-180 מיליון דולר לבתי האב הפלסטינים.

* מתקבלים דיווחים על שחיקה ביכולת של "ועדות זאכאטי" ועמותות רווחה אחרות לספק את צורכי התושבים, דבר שהוביל לעליה בשיעור הסתמכותם של העניים על שירותי אונר"א.

נישה והגנה

* נכון לסוף נובמבר, 41 מחברי המועצה המחוקקת הפלסטינית מוחזקים במעצר, בכללם נשיא המועצה ו-19 שרים.

* בעקבות הריגתם של 19 אזרחים פלסטינים בבית חאנון, מועצת האו"ם לזכויות אדם אימצה החלטה¹⁶ ב-15 בנובמבר 2006, המגנה את הרג האזרחים הפלסטינים, בהם גם נשים וילדים, ומדגישה כי "תחת החוק ההומניטרי הבינלאומי, יש לכבד ולהגן על הצוות הרפואי ואמצעי התחבורה של ארגון הסהר האדום הפלסטיני בכל זמן". ההחלטה התקבלה בהתייחס למקרה בו שני עובדי הארגון נהרגו בבית להייה ב-3 בנובמבר 2006.

* בדומה לכך, ב-17 בנובמבר 2006 אימצה העצרת הכללית של האו"ם החלטה לשלוח משלחת לבית חאנון ולדווח "על הנסיבות שביב הפגזת הארטילריה שהתרחשה בשבוע האחרון".¹⁷

* לפי נתוני "הקואליציה למען זכות הכניסה" כל הדרכונים הזרים של בני זוג פלסטינים וילדיהם של פלסטינים שהגישו בקשות להארכת ויזה סומנו לאחרונה בסימון "אישור אחרון" על ידי ישראל. לפי ההערכה, עד סוף השנה כ-105 בעלי דרכונים ידרשו לעזוב +דרך נקודות מעבר שבשליטת ישראל. ב-19 בנובמבר 2006, סניף משרד הפנים הישראלי בבית אל התחיל להחזיר דרכונים לבעליהם. כ-120 אלף פונים שביקשו אישור לאיחוד משפחות נענו בשלילה, אלה שנשארים למרות שגן תוקף ההיתר שלהם עומדים בפני סכנת גירוש מהשטחים, והדבר פוגע בסיכוייהם לנהל חיי משפחה תקינים.¹⁸

* טיוטת החלטה של העצרת הכללית של האו"ם קבעה ב-22 בנובמבר את המסגרת המוסדית לתיעוד נזקים "שנגרמו לפלסטינים כתוצאה מהמגן שנגרם לתושבים הנוגעים בדבר כתוצאה מבניית הגדר על ידי ישראל".¹⁹ נציבת האו"ם לזכויות אדם ציינה כי הקהילה הבינלאומית חייבת להבטיח כי "חוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי בדבר הגדר תשמש כמסגרת ליישום שלטון החוק".²⁰

* ב-26 בנובמבר אישר בית המשפט העליון בישראל את בניית הגדר מסביב לחמישה כפרים פלסטינים מצפון מזרח לירושלים, החלטה שתביא לבידוד 15 אלף התושבים הפלסטינים מירושלים המזרחית והכפרים השכנים. לפי דו"ח בצלם, השלמת הגדר באזור זה תפגע בזכותם לגישה ישירה לבתי ספר, שירותי בריאות וקרוכי משפחה, ותשמש כפועל ככלי לסיפוח האדמה שבתוך הגדה לבניית התנחלויות.²¹

* דו"ח של ארגון OCHA²² מראה כי 60% מהמשפחות שבבעלותן קרקע חקלאית ממערב לגדר מנותקות כליל מאדמותיהן משום שלא מונפקים להן אישורי מעבר דרך שערי הגדר.

- כתוצאה מכך, הצריכה האמיתית הממוצעת לנפש ירדה ב-12% בהשוואה למחצית השנה השנייה של 2005. כמו כן צריכת המזון ירדה ב-8% ביחס לאשתקד.

- משמעות הנתונים היא שכיום חיים בשטחי הרשות 1,069,200 אנשים החיים בתנאי "עוני קיצוני", בהשוואה ל-650,800 בחצי השני של 2005, עליה של 64.3%. העוני הקיצוני מהווה בעיה חמורה ברצועת עזה, שם גדל שיעור העוני הקיצוני מ-51.6% ל-79.8%, בעיקר בעקבות הריכוז הגבוה של מחנות פליטים ועובדי הרשות הפלסטינית.

* בסקר עדכני שנועד להעריך את רמת ביטחון המזון¹⁴, סקר שערכו WFP ו-FAO, נמצא כי אובדן מקורות הפרנסה מהווה את המקור העיקרי לחוסר ביטחון באספקת מזון ברשות.

- ברצועת עזה הדבר מהווה בעיה חמורה במיוחד וזאת לאור מדיניות הסגרים המחמירה וההשפעה השלילית שיש לה על היבוא והייצוא ברצועה וכן בשל התכווצותה המתמדת של הכלכלה הפלסטינית. מכלול גורמים אלה מבאים בסופו של דבר לשחיקה מהירה בהכנסותיהם של בתי האב.

- סוכנויות האו"ם מעריכות כי עד 41% מתושבי העיר עזה ועד 60% מתושבי רפיח נמצאים במצב של חוסר ביטחון לגבי מזונם, והם תלויים במידה רבה בסיוע. מדובר ברמה הגבוהה בערך פי שניים מהרמה המקבילה בגדה.

* לפי סקר שביצע ארגון NEC¹⁵ 71% מעובדי הרשות נמצאים מתחת לקו העוני ומשתכרים פחות מ-\$460 בחודש, בבית אב בו חיים שש נפשות, בעוד 36% נמצאים מתחת לקו העוני הקיצוני, ומשתכרים פחות מ-\$180 בחודש, בהשוואה ל-4% בלבד בחודש יוני.

* עובדי השטח של OCHA מדווחים על עלייה במספר עובדי הרשות המעורבים אישית במסיק הזיתים השנה. עובדי הרשות שהם גם בעלי מטעים עבדו במסיק כדי לחסוך בעלויות המסיק, ואחרים עבדו כדי להרוויח הכנסה נוספת.

* חנויות בכמות שכם וטול כרם הפסיקו לתת אשראי, לפי דיווחים, במיוחד לעובדי הרשות. לאחרונה, עשר חנויות במחנה הפליטים נור-א-שמס שבנפת טול כרם נסגרו משום שהקונים שרכשו באשראי לא עמדו בתשלום חובותיהם.

* צעירים בעלי רמה גבוהה של הכשרה וחינוך פונים לאנשי אונר"א במוסדות השונים (בתי ספר, מרפאות וכיו"ב) ובמרכזים לשיקום קהילתי, ומבקשים מהם עזרה במציאת תעסוקה כלשהי.

* בעקבות המצוקה הכלכלית הכללית התושבים לא יושבים יותר בבתי קפה ובמקומות פנאי ובלילי, והדבר משנה את דפוסי האינטראקציה החברתית. בנוסף, תלמידים בבתי הספר של אונר"א ממשיכים ללבוש בגדי קיץ וסנדלים למרות תחילת החורף.

* זרם החולים הפונים למרכזי השיקום של אונר"א ממשיך להתגבר במחנות הפליטים, החולים מבקשים לא רק טיפול אלא גם שמיכות, חיתולים וכל סיוע אפשרי אחר.

את הנתונים המלאים ניתן למצוא בטבלאות מפורטות המצורפות לניסוח האנגלי - http://www.ochaopt.org/documents/oPt_Humanitarian_Monitor_November06_final.pdf

דוחות נוספים על המצב ההומניטרי בשטחים הכבושים ניתן למצוא באתר OCHA www.ochaopt.org
לקבלת מידע ופרטים נוספים ניתן לפנות ליהודית הראל, משרדי OCHA harel@un.org

הערות:

- 1 המידע המובא בפרסום זה אודות המשבר המוסדי הפוקד את הרש"פ נשען על מספר מקורות מסוכיות או"ם שונות וכן על הדו"חות הבאים: "התמודדות עם משבר: התפקוד המוסדי של הרשות הפלסטינית", הבנק העולמי, נובמבר 2006; קרן המטבע העולמית: "התפתחויות פיננסיות ופסקוליות אחרונות", אוקטובר 2006; וכן פרסום של הצלב האדום הבינלאומי תחת הכותרת: "שירותי בריאות ממשלתיים בגדה המערבית בדעיכה" 15 בנובמבר 2006. כל הפרסומים באנגלית.
- 2 יותר מ-1,700 רקטות קסאם תוצרת בית נורו לעבר ישראל מאז נסיגת ישראל מעזה באוגוסט 2005 ועד תחילת מבצע "ענני סתיו".
- 3 המידע לחלק זה של הדו"ח התקבל מדוחות שטח של OCHA וכן פרסום של הבנק העולמי: "סקירה קצרה של ענף הזית ושמן הזית בכלכלה הפלסטינית", אוקטובר 2006, "הפרות ישראליות של זכויות החקלאים הפלסטינים בעונת המסיק 2006", דו"ח שהוכן על ידי PARC, ועדת רווחה פלסטינית בתחום החקלאות. פרטי האירועים מתוארים בדו"חות השבועיים של OCHA בחודש נובמבר ובמעקב ההומניטרי של OCHA, נובמבר 2006.
- 4 בשנת 2005 ק"ג שמן זית נמכר ב-4.5\$. בשנת 2006 מחיר שמן הזית עומד על \$3.5 לק"ג ואילו הזיתים נמכרים במחיר של 1.2\$ לק"ג.
- 5 אוסטרליה, בלגיה, המחלקה לפיתוח בינלאומי של ממשלת אנגליה, הנציבות האירופית, נורווגיה, ספרד ושוודיה.
- 6 "ארבעים ימי שביתה-ההשפעה על חיי הפלסטינים", צוות ה-PACSR, אוניברסיטת ביר זית, רמאללה, אוקטובר 2006.
- 7 "אספקת שירותי בריאות ממשלתיים בגדה המערבית בדעיכה", הצלב האדום, נובמבר 2006.
- 8 אירגון הבריאות העולמי, "ניטור מצב הבריאות ושירותי הבריאות", נובמבר - דצמבר 2006.
- 9 "אספקת שירותי בריאות ממשלתיים בגדה המערבית בדעיכה", הצלב האדום, נובמבר 2006.
- 10 "רצועת עזה: ההשלכות של החרם הבינלאומי ושל התקפות הצבא הישראלי על מצב בריאות האוכלוסייה הפלסטינית", אירגון Medicines du Monde, צרכת 2006.
- 11 \$1 בערך של 4.5 ש"ח ו-1000 ליטר בערך של 3.66 ש"ח.
- 12 אוקספאם, דו"ח הערכה, עזה, ספטמבר 2006.
- 13 "משמבר מתמשך בשטח הפלסטיני הכבוש- השלכות סוציו כלכליות", UNRWA נובמבר 2006, ניתן להוריד באתר האינטרנט של OCHA, www.unocha.org
- 14 ראו הערה 10.
- 15 דו"ח חודשי של חברת Near East Consulting המציג ממצאי סקר תפיסות פלסטיניות בנושאי מוליטיקה, כלכלה וחברה. דו"ח מספר 11, 8 בנובמבר 2006.
- 16 ההחלטה "הפרות זכויות אדם שמקורן בפשיטות צבאיות ישראליות בשטחים הכבושים כדוגמת הפשיטה האחרונה שנערכה בבית חאנון" (1/1/3-A/HRC/S) התקבלה ברוב של 32 קולות בעד, 8 נגד ו-6 נמנעים.
- 17 החלטת העצרת הכללית A/ES-10/L.19 התקבלה במושב החירום העשירי ברוב של 156 מדינות שתמכו בהחלטה, 7 התנגדו ו-6 נמנעו.
- 18 זכות הכניסה: "ישראל מנפקת אשרות כניסה אחרונות לזרים, מכריזה משפחות", 20 בנובמבר 2006.
- 19 טיוטת החלטה של העצרת הכללית של האומות המאוחדות, A/ES-10/L.20, 22 בנובמבר 2006.
- 20 OHCHR הודעה לעיתונות, הערה 4.
- 21 בצלם, "בית הדין הגבוה מאשר את מובלעת ביר-נבאלה", 26 בנובמבר 2006.
- 22 סיקור מיוחד של OCHA, נובמבר 2006.

* מעבר סטודנטים בכניסה וביציאה מבית ג'אללה שבנפת בית לחם נעשה קשה יותר ויותר. לדוגמה, גישת תלמידים תושבי מחנה הפליטים בית ג'יברין לבתי הספר שלהם בבית ג'אללה תלויה במצב הרוח של החיילים שבשערי הגדר.

* מחסום אל-בדאן, נקודת המעבר הקרובה ביותר לתושבי ג'ינין וטובאס, בהם סטודנטים, חולים וסוחרים הפועלים בשכם, הפך למוקד מרכזי של עיכובים ותורים ארוכים. תינוק בן שבוע מהכפר אל-נאסרייה שבנפת שכם מת בבית החולים הממשלתי אל-וואטני לאחר שהוריו עוכבו במשך שעותיים במחסום. תעודת הפטירה שהנפיק בית החולים מוכיחה שהתינוק הגיע לבית החולים במצב קריטי ומת כתוצאה מחום גבוה שניתן היה לטפל בו אלמלא העיכוב.

* בירושלים, מספר הולך וגדל של משפחות נאלצות לחיות בנפרד בעקבות מדיניות ישראל לגבי תושבי העיר, והקשיים שבהשגת אישור לאיחוד משפחות. ברוב המקרים בהם לאישה יש תעודת זהות ירושלמית ולגבר אין, האישה והילדים עוברים לירושלים כדי לשמור על מעמדם, בעוד האב ממשיך להתגורר בגדה. בנוסף לעלויות המחיה הכפולות, הילדים נאלצים לחוות את פיצול התא המשפחתי והפרעות פסיכו-סוציאליות נוספות.

* לתלמידות בית ספר צעירות מתאפשר מעבר מהיר יותר במחסומים בשל גילן ומגדרן. לפי אונר"א, הן הופכות לבנות המשפחה העיקריות שמבקרות קרובי משפחה המוחזקים בבתי כלא בישראל. לנתון זה יש השפעה שלילית על מצב הנפשי, ועלול לפגוע בהישגיהן בלימודים בשל היעדרויות חוזרות ונשנות מבתי הספר.

יכולתם של הארגונים הבינלאומיים ושל האו"ם להיענות לדרישה הגוברת לסיוע

* האו"ם פתח במבצע מגבית חסר תקדים עבור תושבי השטחים הכבושים, כשהיעד הוא לגייס 453 מיליון דולר. 77% מהכספים מיועדים ליצירת מקומות עבודה, סיוע במזון וסיוע מזון. 12 סוכנויות או"ם ו-14 ארגונים בינלאומיים משתתפים במגבית.

* למרות השביתה, WFP המשיך בתוכנית חלוקת המזון הכללית למשפחות שנרשמו כמשפחות במצוקה במשרד הרווחה הפלסטיני. מתוך 1,216 טון של מוצרי מזון שונים שנשלחו למחסני משרד הרווחה, 816 טון חולקו ל-24,500 מוטבים ברמאללה, חברון, יריחו, שכם, סלפית, וקלקיליה.

* אונר"א תכנן חלוקת מזון חדשה ב-19 בנובמבר אך היא נדחתה ל-27 בנובמבר בעקבות סגירת מעבר קרני למעבר מכולות.

* ארגון אוקספם פרסם דו"ח המפרט את המצב בעזה בכל הנוגע לבריאות, מים ותברואה, וביטחון מזון.

* כדי להתמודד עם מצוקת התרופות החמורה, ארגון MDM מציע למלא בצורה חלקית את הפער שנוצר, בעוד ארגון הבריאות העולמי ימלא בחודשיים הקרובים את מחסני החירום בצפון הרצועה באמצעות קרן החירום של האו"ם CERF.